

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Résen álljunk!

□ A politikai hírek, táviratok csakugyan arra mutatnak, hogy a romániai ügyek egyik főtárgyát képezendik a Gasteinba gyülekezett, magukat segédszeméllyel ellátott vezér-diplomaták tanácskozásainak.

Ha megemlékezünk arról, hogyan akarta őt éve Bismarck gróf Romániát emeltyüként használni a magyar-osztrák birodalom ellen, nagyon közel álló ama föltevés: nem akarja-e ma diplomatiánkat az ő saját politikája dupejévé tenni? nem óhajt-e rólunk, szeretett szövetségéről (dán háború), majd jól megszokott ellenségéről (Sadova) egyszerre két bört huzni le; az első az által, hogy idegen, kiválóan porosz pénzkirályok eszközeivé degradálhat nagyhatalmi piedesztálunkról; a másikat azzal — (s főleg ettől kell tartanunk), hogy bele biztathatja a monarchiát egy olyan bonyodalomba, mely homályt vonna államszövetségünk erkölcsi reputációjára, s első sorban is okkal **fokozná** a kárpáton-tuli román elem irántunk eddig is kimutatott ellenszenvét, hogy ne mondjuk — gyűlöletét, — és a mi a legfőbb, félbeszakíthatna belfermunk előre haladó művét, **állami fokozatos belmegerősödésünk** késleltetné s újabb erőfeszítésekre kényszerítne.

Sokan jót várnak a két császár találkozásától. Eddig elő nincs is biztos ok, mely miatt ellenkezőre következtethetnénk; hanem azért résen álljunk ám, nehogy Bismarck és Beust tanácskozásából valami **váratlan** bonyodalom kerekedjék nyakunkba és pedig nem is a mi, de **mások** ügye-bajáért.

Miből is áll ez a famosus romániai kérdés?

Ez a két apró ország szabadelvű chablonra készült alkotmányával élni nem tud, ezt látjuk; hanem ez belügy, s azon csak a jobb népnevelés, értelmiségének **érettebbé** vált és nem idegen beavatkozás segíthet; ez csak olajat öntene a tűzre, s Moldva-Olahországot állami céljától még hátrább lökné.

Különben nem is ez az alkotmánynyal való visszaélés — melynek keserűségeit úgy is maga a román nép issza meg — hozzá szőnyegre a kérdést; hanem a német-porosz pénzkirályok: Strousberg, Ujest, Ratibor hgek és Lehndorf gróf nagyrészt soha be nem fektetett millióinak koczán forgása indítja tanácskozásra a diplomatakat — ezért száll mifelénk a syreni dal.

Ezek a vasutépítő urak busás kamatbiztosítás mellett vállalták fel a romániai vasúthálózat kiépítését, de a mit ki is építettek, nagybárra roszul cselekedtek, s még is követelték a valódi uzsorakamatot a ki nem építettekől szóló vasuti kötvények után is. Mivel azután a román kamarák nem nézhették el a román állam és nem ily előkelő módon való **kiszébelését** — ime Bismarck herceg európai napirendre tűzi a romániai ügyeket; sőt annak is hire jár, hogy Németország, nem elégedve meg a porta finomul visszautaló válaszával — beavatkozand a romániai ügyekbe s igyekezend magával rántani, vagy éppen **előre** tolni a magyar-osztrák monarchiát.

A romániai vasutak ügyét a maga egyszerűségében véve fel: a porosz-német pénzkirályok igen sokat reskiroztak, de mólteki szerencse nélkül s így vesztettek; ezzel a számadást be is lehetne végezni, kieszaközölven a Strousberg et Comp. hiteltépjére reáment apró tőkepenzesek méltányos kártalanítását a román államk, vagy a kölcsön-szerzők rovására, a mint azt egy igazságos bíróság részrehajlatlan ítélete diktálná.

Azonban az **állandó** (!) békét szóval hirdető új német császárságot — ugylátszik — Bismarck annyira törpíti, hogy már is szellemi erővel támogatja a német tőzsérke uzsorakövetéseit; monarchiánknak pedig valószínűleg azon szép szerepet szánta, mely vazallus képében tüntetne fel minket, s **idegen** ügyért romlásra, vagy igen is nagy erőfeszítésre kárhoztatna — másokért.

A napokban egy cikket olvastunk a **Kolb** tollából, mely kimutatja, mily nagy a hasonlat a levett francia- s a folyvást emelkedő német új császárság közt: mindkettő békét hirdet és borzasztó háborukat visel: a francziák Mexicoba jártak, a mieink Romániába mehetnek. Mi lett annak a vége tudjuk, mi lenne emezé — legalább sejt-hetjük.

Kolb figyelmeztetése aranyot ér s így hangzik: Van a jelen államalakulásnak — ugymond — egy olyan oldala, melyet **kiválóan** Ausztria-Magyarországnak kell szemügyre venni. A bonyodal-mak **történetesen** keletkeztek-e, avagy talán e vasutvillongást Szt-Pétervárt, vagy éppen Berlinben örömet felhasználják, hogy egy új politikai vi-szály: teremtsenek? **Nem tart-e valamelyik ha-talom diplomatiája attól, hogy az osztrák-ma-gyar birodalom szétfaladt részei valahogy**

összetömrölhetnek, s ezért óhajtaná a birodal-mat új bonyodalmaiba ártani? **Nem hajhásznak-e** további politikai sikert, mielőtt Frankon mo-zdulhatna? Avagy attól tart **Oroszország**, hogy ő is elveszti a szövetség díját, a mint ez Napoleon-nal történt? **Nem törekszik-e arra, hogy Ausztria-Magyarország és Törökország rová-sára jutalmát biztosítsa!!**

Ezeket a kérdéseket Kolb, Némethon e hires államismésze veti fel, megjegyezvén, hogy egy idő óta „minden békekötés magában hordja egy újabb háboru magvát;” hogy ime kalandos speculansok ügyéből fejlődhetik európai államgyuladás; s hogy ez mindig így lesz mindaddig, míg a népek min-den sikernek tapsolnak, s így az absolutismus és militarismusnak önmaguk szolgálatját az eszközö-keket elnyomatásukra.

A helyzet rejtélyességét, bal esélyeit találób-ban alig lehetne jelezni; s ha ezekhez hozzágon-doljuk, mire vezethetne, ha nyugatra vagy északra kellene másért arcot fordítani — beláthatjuk, hogy legfőbb ideje a résenállásnak, nehogy félrevezet-tessünk és pedig idegen, sőt épen egyesek érde-keiért.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Bécs. Andrássy gróf Gasteinba utazik.

A romániai ügyben egység létrejöttét re-mélik directe Románia és Poroszország közt.

A csehek belépnek a Reichsrathba. A „N. fr. Pr.” tudni véli, hogy Bismarck és Beust ta-lálkozására fontos tárgyak vannak előkészítve. Ferencz József ő felsége aug. 19-én látogatja meg Vilmost Gasteinban.

Salzburg, aug. 17. Bismarck ide érke-zett, a közönség háromszoros éljént kiáltott neki.

Tripolisban borzasztó éhség dühöng. Flórencz. Több francia lap izgat az olasz kölcsön ellen.

Róma városa 40 millió lira kölcsönt kötött az olasz nemzeti bankkal.

Legújabb táviratok.

Zágráb, aug. 17. A kormánypárt Zivkovic és Prica septemviralis tanácsosokat, Belovarmegyében pe-dig Herveois osztálytanácsost tüzte ki országgyűlési kép-viselőjelöltékkül.

Madrid, aug. 17. Humbert olasz koronahg, legközelebb meg fogja látogatni fivérét a spanyol királyt s egyszersmind nővérét, a portugali királynét is.

London, aug. 17. A nép Dublinban a Phönix-parkban ismét meetinget szándékozott tartani, azonban háromszáz rendőr már korán felállították a parkban s így a meeting elmaradt.

Páris, aug. 17. Az „Avenir Nat.” szerint kö-zelebb több francia, Párisból és a vidékről szándékozik átmenni Angliába, hogy a Napoleon-családot Chisle-hurstban meglátogassa.

Róma, aug. 17. A hivatalos lap egy rendeletet közöl, mely közszélokra két zárda és vallási testületek-hez tartozó három telek kisajátítására ad engedélyt.

Törvényhatósági szabályrendelet,

az udvarhelyszéki tisztikar, a segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet létszámáról, hatásköréről, a munka elosztásáról, a fizetések mennyiségéről és a napi-díjak fokozatáról.

(Folytatás.)

8. §. A törvényhatósági önkormányzat körében alkotandó szabályrendeletek és hozandó határozatokat illetőleg a végrehajthatóságot — a közgyűlés által más tisztviselőknak adott egyenes megbízások eseteinek ki-vételével — az alkirálybíró gyakorlati kiadványok alakjában megküldetnek, s e szempontból joggal bír a törvényha-tóság üléséről vezetett jegyzőkönyvekbe bármikor bete-kíteni. A mennyiben a bizottsági határozatok a végre-hajtás módjait illetőleg külön kötelezettségeket nem tartalmaznak, a változott viszonyokra tekintettel az eddigi gyakorlat fog irányadoul szolgálni. Az alkirály-bírónak a törvényhatósági bizottság iránti viszonyait a törvényhatósági bizottság szerkezetéről alkotandó za-bályrendelet fogván bővebben részletezni, ide vonatko-zólag e helyen meg csak a következő kötelezettségek emel-tetnek ki: a) Az alkirálybírónak kiválólag köteletségében áll a törvényhatóságra nézve szükséges és hasznos re-formok létesítését s legkivált a törvényhatóság szellemi előhaladását, vagy is a népi nevelést, az östermelési ipar és kereskedelmi állapotoknak emelését a köztérre igaz-ságos alapokra fektetését és arányos: felosztását s az ut-munka és más középítkezések előmozdítását tárgyzó szabályrendelet-tervek kezdeményezése. Az utunka-és

más középítkezésekre vonatkozólag ezen felül köteles minden évben a tavaszi közgyűlésen az azon évben tel-jesítendő munkálatokról kellőleg részletezett és indokolt munkaelőirányzatot, költségvetést és végrehajtási sza-bálytervezetet szerkeszteni. b) A törvényhatósági bizott-ság rendes gyűlésein a közigazgatás ügyének a közelebbi közgyűlés óta lefolyt időszak alatti, — és az évi első rendes gyűlésen a közelebb lefolyt év alatti állapotáról kimerítő jelentést terjeszt a törvényhatósági bizottság elé, kijelölésével az egyik vagy másik ügyágban észlelhető hátramaradás akadályainak és elhárítási módjainak. Rendes évi jelentésnek kimerítő tudósítást kell tartal-maznia: a) az ügyviteli jegyzőkönyvhez érkezett, elin-tézett és netalán hátralelőben maradt közigazgatási da-rabszámokról; b) a törvényhatóság népesedési mozgal-mairól; c) az évi ujonczállás lefolyásáról és eredmé-nyéről; d) a közrend és esend állapotáról és közigaz-gatási központi fogdaügyről; e) a törvényhatóság emberi és állati egészségügyi viszonyairól, a netalán uralgott járványok- és marhavészekről s a törvényhatósági köz-kórházról; f) a népoktatás terén észlelt nevezetesebb mozzanatokról; g) a törvényhatóság pénzügyi és adófi-zetési viszonyairól; h) a netalán dühöngött nagyobb mérvű vízáradások, jégverések s más elemi csapásokról; i) a lefolyt évben teljesített utunkálatok- és más köz-építkezésekről; k) a tisztikar személyzetében történt változásokról, s az általa a jelen szabályrendelet 16. §-a alapján engedélyezett szabadságolásokról. (Folyt. köv.)

A francia hadsereg reformjáról.

A különböző nagyságú politikai és hadügyi kérdések között első helyen foglalkoztatja jelenleg mind a kormányt, mind a nemzetgyűlést, főleg pedig a katonai köröket, a hadsereg reformja s mindenki hozzá kíván szólni e kérdéshez. Így közelebb a heves Temple tá-bornoktól, a niévrei hadcsapatok volt főparancsnokától is jelent meg egy füzetke, melyben e reformra vonatkozó terveit kifejti s melyből a következőket vesszük át:

Franciaország sokkal inkább le van alázza és sokkal kegyetlenebbül megsarczolva, semhogy mindezt elfeledhetné, sőt reméljük, hogy minél előbb megboszulni igyekszik magát ily vakmerőségért. Francia- és Német-ország közt halálos gyűlölség vert gyökeret. Naponként szemtanui vagyunk e zsványokból álló hadseregek is-tentelen gaztetteinek, melyek hazánkon átvonulva holt-testeket, romokat és nyomort hagytak magok után.

Első és legfőbb kötelességünk tehát, mely előtt minden egyének háttérbe kell vonulni, a franczia had-sereg újjászervezése. E hadjárat minden borzasztó csa-pásainak daczára világosan ki van mutatva, hogy a né-met katonák soha sem lesznek képesek a mieinkkel megmérkőzni, ha jelentékeny számmal felül nem mulják őket. Ha csapatainknál jobb lett volna a fegyelem és vezénylet, ha a nép ellen akart volna állani, avagy bá-torsága lett volna hozzá, egyetlen ember sem tért volna vissza Németországba Vilmos király hadseregéből. — Minket a porosz tisztek vertek meg, kik a mieink fölött óriási felfőlséget bizonyítottak be, ez azon baj, a me-lyet orvosolnunk kell.

Hogy a francia hadsereget újjászervezhessük, teljesen le kell mondanunk az eddig követett rendszerről, mint a mely minden tekintetben a legsajnosabb eredmé-nyeket tüntette fel. Mindenekelőtt egységet kell behoz-nunk mindenütt, a hadsereg szervezésében, fegyverzeté-ben és ruházatában. A tulajdonképi hadsereg katonáinak a mozgókkel és mozgósítottokkal való egyesítése nem fog soha egyebet nyújtani, mint fegyveres katona-cso-portokat, a melyek legcsekélyebb szilárdsággal nem bírnak. A tisztek választása a legzomorubb eredményre vezetett s újabb megkísérlése lehetetlen. Szakítanunk kell a múlttal, s mindenek fölött pályázatot kell életbe lép-tetnünk a tisztii államások betöltésénél.

A helyettesítés lehetősége mellett alig volt eddig katonáink között a műveltebb elem képviselve s így ha-dseregünk erkölcsi színvonala emelkedés helyett inkább napról napra alább szállott; az altisztek alig bírnak va-lami műveltséggel: ennél fogva el kell törölnünk a he-lyettesítést s oktatnunk kell katonáinkat és altiszteinket. A nemzetőrség jelen szervezete mellett vagy semmi hasznót nem hajt, vagy pedig a rendtelenség egyik fő-eleméül tekinthető; ezen felül nem látunk itt semmi egységet, semmi erélyt avagy fegyelmet. Rendeljük alá tehát a nemzetőrséget a szigorú katonai törvényeknek, és valódi haderőt képeznünk belőle.

A hadsereg szervezését illetőleg nézetünk szerint a következő intézkedések kellő eredményre vezetnének: Ki kell törvényileg mondani, hogy 20-ik életévétől a 40-ikig minden francia alattvaló, katona, s e törvény alól csak teáti fogyatkozás esetében van kivétel.

Az így előállandó haderőből négy hadsereg képez-tetnék; az első állana a 20—25 éves egyenékéből s ez képezné a tulajdonképeni hadsereget; ennek tagjai éven-kint hat hónapot töltenének gyakorlás végett a táborok-ban és örségül városokba soha nem lennének alkalmaz-hatók.

Ez utóbbi feltétel a hadsereg erkölcsiiségének szempontjából nézetünk szerint a legfontosabb; mert be kell vallanunk, hogy hadseregünk eddig a restség és

Hirdetési díj: 5t hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bérlegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjen László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Nemer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Woll-zeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyilttérli cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szer-kesztőséghez címzendők. — Előfizetések a hir-detései díjak a vidékről a szerkesztőséghez, hely-ben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

kicsapongás iskolája volt; a helyőrségi élet elszoaltta a katonát a munkától, a józanságtól és a józan magavi-selettől. A tisztekre nézve époly veszélyes volt ezen élet; a kávéházakban, a rosz híré helyeken elvesztették a társadalmi szokásokat s elfeledték amit a katonaisko-lákban tanultak.

Az év másik hat hónapja alatt ezen első hadsereg emberei visszatérnének családi tűzhelyeikhez, hogy foly-tassák ideiglenesen félbeszakított foglalkozásaikat; egye-dül csak a csapatok keretei és a tisztek maradásának fegyver alatt, hogy tovább képezzék magukat s készülje-nek a különböző rangfokozatok betöltése végett nyitandó pályázatokra. Két havi időre azonban ezen tisztek és közemberek is szabadságra lennének bocsátandók min-den évben, köteleességgé téve a tiszteket, hogy e két hó alatt a vidékről, hol azon időt töltötték, teljes tanulmányt hozzanak magukkal s azt támadási, védelmi, visszavonulási és élelmezési szempontból dolgozzák ki.

A más három korosztályba esők családi tűzhelye-iknél maradnának s a második (25—30) évenkint két, a harmadik (30—35) csak egy hónapot töltene a tábor-ban. A negyedik (35—40) alkotná a tulajdonképeni nemzetőrséget s a katonai szolgálatoknak teljesítésével bizatnék meg a városok és más községekben. Évnegye-denként aztán minden kantonban összejönnének a nem-zetőrők egyszeri fegyvergyakorlatra.

Mind a négy hadseregnél pályázat után töltenének be a tisztii államások; a tizedesi rangra pályázhatna min-den közkatona, az őrmesterire minden tizedes, az alhad-nagyira minden őrmester és a katonaiskolák növendékei, a hadnagyira minden alhadnagy, a századosira minden hadnagy s az ezredesire minden százados. Minden rangra nézve bizonyos életkor állapítottának meg, nehogy vén tisztekkel tömessenek be a különböző tisztii államások. Minden egyes rang számára naponként a megfelelő tár-gyakban oktatás tartatnék s a közkatona szintén okta-tásban részesíttetnének úgy, hogy írni, olvasni és szá-molni minden egyes katona megtanuljon.

Az egyes hadseregek főparancsnokait a végrehajtó hatalom feje nevezi ki az osztálytábornokok közül min-den tekintet nélkül a szolgálati idő tartamára. Minden egyes dandár egy-egy külön kis hadsereget képez, mely önállóan is működhet mindennel el levén e célra látva. Ehez képest minden dandár 10,000 emberből állana a következő alkatrészek szerint, két ezred gyalogság, egy ezred lovasság, egy ezred tüzérség, egy csapat mérnök, egy század szekerész, egy csapat portyáz, egy csapat utász, egy táviradaihivatal, egy tábori kóroda és egy csapat munkás. Egy hadosztály három ily dandárt fog-lalna magában: egy hadtest ismét három hadosztályt s végre egy hadsereg három hadtestet.

E szerint egy dandár állana 10,000 emberből, 2000 lóból, 36 ágyúból; egy hadosztály 30,000 ember-ből, 6000 lóból és 108 ágyúból; egy hadtest 90,000 emberből, 18,000 lóból, 324 ágyúból; egy hadsereg mintegy 300,000 emberből, 54,000 lóból és 972 ágyúból.

Franciaország összesen négy hadsereggel bírna, egy északi, déli, keleti és nyugatival.

E pillanatban a legszorgosabb tanulmány tárgyává kellene tennünk a következő kérdéseket: 1) a táborba szállásnál használni szokott tárgyak egy része mellő-zendő s jóvak által vont konyhák által pótlandó, melyek-nek segélyével menet közben is lehetne főzni a katonaság számára, 2) az élelmiszerek térfogata alább szállítandó, a mennyiben a különböző élelmi cikkek tápolemei ösz-szebb lennének összpontosítandók, 3) a katona által hordott teher kevesbitendő, s e célból jobb minőségű ruhákkal látandó el a hadsereg, 4) az összes hadsereg ruházata lehetőleg egyöntetűvé teendő, hogy így az el-látás megkönnyíttessék; a tisztek öltönye egyszerűsítendő, a vállrojtok megszüntetendők s oly jelvények által helyet-tesítendők, a melyek csak közelről ismerhetők fel, 5) a sereg ellátására szolgáló szállítás eszközei tanulmány tárgyává teendők, 6) az ország védelme teljesen és tü-zetesen tanulmányozandó; az erődített városok mellőze-nedők és elánczolt táborok vagy más egyedül a védelme-zőket védő és veszélyező rendszer által helyettesítendők, 7) nagyobb vízi és szárazföldi közlekedési utainak tanul-mányozandók, 8) az ellenség ellen alkalmazható rom-boló eszközök szintén komoly tanulmány tárgyává teen-dők, 9) stratégiai földabroszok készitendők Franciaor-szágról s történelme katonai és physikai szempontból buvárlandó, 10) a tudományos felfedezések katonai szempontból kellőleg kizsákmányolandók.

A helyzet Romániában.

A porta, miután őt a német kancellár a román vasuti kérdésben intervencióra szólította föl, fölhitva a román kormányt, hogy ebben a kérdésben tegyen neki egy terjedelmes, kimerítő jelentést. Milyen formán fog elegend tenni a román kormány ezen felszólításnak, azt nem lehet tudni; de annyi bizonyos, hogy addig sok viz a Dunán, míg a kívánt jelentés megérkezik Bukarest-ből Konstantinápolyba. Addig is sok idő fog eltelni, míg a sultan miniszteri határozott ítéletet alkotnak a bonyoló-dott ügyben. Ezután a porta hivatalosan fogja tudósítani a hatalmakat tapasztalairól és véleményéről s tanácsot

